

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์การกับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตลอดจนศึกษา ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ประชากรในการวิจัย คือหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 สังกัด ได้แก่ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สังกัดกระทรวงกลาโหม สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สังกัด กรุงเทพมหานคร และสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีจำนวนโรงพยาบาลที่มี 500 เตียงขึ้นไป ทั้งหมด 13 โรงพยาบาล และมีจำนวนประชากรโดยประมาณ 618 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการศึกษาโรงพยาบาลทั้ง 13 แห่ง จากการคำนวณโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 243 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) จากโรงพยาบาลสังกัดต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามจำนวน 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำประกอบ 5 คุณลักษณะคือ การสร้างกระบวนการที่ท้าทาย การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ การทำงานเป็นแบบอย่าง และการเสริมสร้างกำลังใจ ที่ผู้วิจัยสร้างตามแนวคิดของ Kouzes and Posner (1995) จำนวน 39 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการสนับสนุนจากองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วยประกอบด้วย 4 ด้านคือ การสนับสนุนการปฏิบัติงาน โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากองค์การ การใส่ใจขององค์การเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าของผลงาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตามแนวความคิดของ Eisenberger et al. (1986) จำนวน 28 ข้อ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสำเร็จด้านการทำงาน ความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสำเร็จด้านการเงิน และความสำเร็จด้านความก้าวหน้าในงาน ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Gattiker and Larwood (1986) จำนวน 21 ข้อ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Content Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งในสถาบันการศึกษา สถานบริการ และองค์การเอกชน จำนวน 7 คน ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความสอดคล้องกับคำจำกัดความ สำนวนภาษาตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ จำนวน 30 คน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อคำถามเป็นรายข้อ และหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความสำเร็จในวิชาชีพเท่ากับ .88 ภาวะผู้นำเท่ากับ .94 และการสนับสนุนจากองค์การเท่ากับ .87 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาคำนวณหาค่าความเที่ยงอีกครั้งหนึ่ง ด้วยวิธีเดียวกันได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .82 , .95 และ .89 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีไปแจกด้วยตนเอง และรับด้วยตนเอง ส่งแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 243 ฉบับ ได้กลับคืนมาเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 232 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.4 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW คำนวณหาค่าร้อยละ ค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ รวมทั้งสมการพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สมมติฐานการวิจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ทำงาน การศึกษาของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพ
2. ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ
3. การสนับสนุนจากองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในวิชาชีพ
4. ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์การตัวใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 232 คน มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.9 รองลงมาคือ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.9 โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 31-40 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 56.9 รองลงมา มีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 43.1 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 81.5 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมา 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.4 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ 19,001 ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 89.6

2. ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.739$) โดยพบว่าองค์ประกอบของความสำเร็จในวิชาชีพ ด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.065$, $\bar{X} = 3.954$ ตามลำดับ) ด้านความก้าวหน้าในงานด้านการเงิน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.402$, $\bar{X} = 3.317$ ตามลำดับ)

3. ภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.095$) พบว่าภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วย ทุกด้านอยู่ในระดับสูงทั้งหมด โดยมีด้านการเสริมสร้างกำลังใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.268$) รองลงมาคือการทำงานเป็นแบบอย่าง การทำให้ผู้อื่นแสดงความสามารถ การสร้างกระบวนการที่ทำหาย และการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.219$, $\bar{X} = 4.210$, $\bar{X} = 3.960$ และ $\bar{X} = 3.848$ ตามลำดับ)

4. การสนับสนุนจากองค์การของหัวหน้าหรือผู้ปวยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.580$) พบว่าโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากองค์การมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.924$) รองลงมาคือ การสนับสนุนการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.605$) ส่วนการเห็นคุณค่าของผลงาน การใส่ใจขององค์การ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงานมีระดับคะแนนปานกลาง ($\bar{X} = 3.460$, $\bar{X} = 3.324$ ตามลำดับ)

5. ภาวะผู้นำ และการสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวย ($r = .571$, $r = .562$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวย

6. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจาก องค์การกับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่ามี กลุ่มตัวพยากรณ์ 2 ตัว ที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวยได้ร้อยละ 43.2 ($R^2 = .432$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวกทั้งหมด โดยตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญ หรือมีน้ำหนักมากที่สุด ได้แก่ ภาวะผู้นำ สามารถอธิบายความ สำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวยได้สูงสุด ($Beta = .390$) และการสนับสนุนจากองค์การ ($Beta = .373$) โดยสามารถสร้างพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหรือผู้ปวยในรูป คะแนนเต็มและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{\text{career success}} = 1.230 * + .352 * \text{LEAD} + .299 * \text{ORG}$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{\text{career success}} = .390 * \hat{Z}_{\text{LEAD}} + .373 * \hat{Z}_{\text{ORG}}$$

การอภิปรายผล

1. การศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งประกอบด้วย ด้านการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการเงิน และด้านความก้าวหน้า

1.1 ความสำเร็จด้านการทำงาน พบว่าอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.065$) แสดงว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ ด้านการทำงานอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ เนื่องจากการรับรู้ถึงความสำเร็จด้านการทำงานและความสำคัญของการปฏิบัติงานส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในวิชาชีพ จากผลงานที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้ปฏิบัติด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ นำทักษะใหม่ ๆ มาบริหารจัดการและปรับปรุงหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอด้วยความสามารถ รวมถึงได้รับการยอมรับผลงานจากผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเหมือนเป็นแรงส่งเสริมทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความรักในวิชาชีพและปฏิบัติงานอย่างมีความสุขรวมถึงพึงพอใจในตำแหน่งที่ตนเองกำลังปฏิบัติงานอยู่ สอดคล้องกับนวนฉวี ประเสริฐสุข (2542) พบว่าความสำเร็จในอาชีพด้านการทำงานของผู้บริหารสตรีในธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถอธิบายความสำเร็จในอาชีพได้มากที่สุด

1.2 ความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.954$) แสดงว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับสูงรองลงมาจากความสำเร็จด้านการทำงาน จากการศึกษาของ วิไล พัชรักษา (2544) พบว่า สัมพันธภาพในงานกับความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลวิชาชีพมีความสัมพันธ์กัน ในทางลบที่เกิดจากการขัดแย้งกันของผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เครียด มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้ไม่สามารถผสมผสานความรับผิดชอบได้ ดังนั้น การได้รับความร่วมมือจากบุคคลเหล่านี้ และได้รับการประเมินผลงานในทางที่ดีด้วยความจริงใจ เป็นแรงเสริมให้หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล ตรงกันข้ามหากหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่รับรู้ถึงความสำเร็จในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่ได้รับการยอมรับและไว้วางใจในการทำงาน อาจส่งผลให้ประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน ไม่ได้รับความร่วมมือ และการสนับสนุนจากผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เป็นเหตุให้เกิดความเบื่อหน่าย รวมถึงความไม่ก้าวหน้าในงานและวิชาชีพ อาจเป็นสาเหตุของความล้มเหลวในวิชาชีพ และไม่ต้องการปฏิบัติงานในวิชาชีพทางการพยาบาลต่อไป

1.3 ความสำเร็จด้านความก้าวหน้าในงาน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.402$) แสดงว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จด้านความก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลาง การที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง และความก้าวหน้าระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานครมีจำนวนตำแหน่งน้อย ในการโยกย้ายหรือเลื่อนไหลแต่ละครั้ง จึงต้องพิจารณาจากผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมหลายด้าน ประกอบกับหลักเกณฑ์การเลื่อนตำแหน่งของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ เช่น ด้านการบริการ ด้านการบริหาร ด้านบุคคล รวมถึงคุณวุฒิ วิทยุฒิ อายุงาน เป็นต้น เนื่องจากความก้าวหน้าในวิชาชีพเป็นสิ่งที่บุคคลปรารถนาทำให้เกิดความรัก และความคงอยู่ในวิชาชีพการพยาบาล เพราะเป็นสิ่งที่ยั่งยืนและมีคุณค่าต่อหัวหน้าหอผู้ป่วยและผู้ปฏิบัติงานทุกคน ทำให้บุคลากรได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบสูงขึ้นเพราะเป็นสิ่งท้าทายในการปฏิบัติงาน จูงใจให้เกิดขวัญและกำลังใจ งานที่ปฏิบัติก็มีประสิทธิภาพ

1.4 ความสำเร็จด้านการเงิน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.317$) ซึ่งเมื่อเทียบแต่ละด้านพบว่ามีความเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จด้านการเงิน อยู่ในระดับระดับต่ำเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะจากสถานะเศรษฐกิจที่สิ่งของมีราคาแพงรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย อีกทั้งโรงพยาบาลรัฐยังมีค่าตอบแทนให้น้อย เนื่องจากถูกตัดงบประมาณต่าง ๆ จากรัฐบาล ความสำเร็จด้านการเงินเป็นผลลัพธ์อย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงการรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพ เป็นการตอบแทนความพยายามของบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับความสามารถที่บุคคลปฏิบัติงานได้ผลดีตามเกณฑ์มาตรฐาน หรือสูงกว่าเกณฑ์ ได้รับผลการประเมิน และค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ ทำให้มีรายได้สูงขึ้นครอบครัวมีความมั่นคงในการครองชีพ ช่วยเพิ่มสถานะของบุคคลทำให้บุคคลพยายามปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น (แสงทอง ประสุวรรณ , 2541) จากผลการวิจัยแสดงว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความพึงพอใจในระดับปานกลางกับค่าตอบแทนในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้บริหารและองค์กร จึงควรให้ความสำคัญกับความสำเร็จด้านการเงินอย่างเหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจและความสามารถของหัวหน้าหอผู้ป่วย

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.739$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) พบว่าความสำเร็จในวิชาชีพของผู้บริหารหญิงในธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความรับรู้ถึงความสำเร็จจาก ด้านการทำงาน ด้านการมีสัมพันธระหว่างบุคคล ด้านการเงิน และด้านความก้าวหน้าในงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะงาน การได้รับผิดชอบงาน

ที่สูงขึ้น ตำแหน่งที่ได้รับ รวมถึงการได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังอาจเนื่องมาจากการได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เป็นแรงจูงใจให้หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ และคงไว้ซึ่งวิชาชีพทางการพยาบาล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับความสำเร็จในวิชาชีพ

2.1 สถานภาพสมรส

จากผลการศึกษา พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีสถานสมรสโสดคิดเป็นร้อยละ 56.9 และมีสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 43.1 และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับความสำเร็จในวิชาชีพ พบว่าไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ ของผู้บริหารสตรีในธนาคารพาณิชย์ไทย พบว่าสถานภาพสมรสไม่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จในวิชาชีพ แต่ส่งผลทางอ้อมเป็นผลทางบวกผ่านความผูกพันในอาชีพไปยังความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นสถานภาพสมรสจึงไม่น่าเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในวิชาชีพทางการพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ Melamed (1995) ศึกษาความสำเร็จในอาชีพกับผลกระทบของรูปแบบทางเพศ พบว่า สถานภาพสมรสของผู้บริหารหญิงไม่มีความสัมพันธ์กันกับความสำเร็จในอาชีพ แต่ผู้บริหารชายสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอาชีพ เนื่องจากการได้รับการสนับสนุน จากครอบครัว การยอมรับจากสังคมและองค์กร ว่ามีความพร้อมและสมบูรณ์มากกว่าผู้บริหารหญิงที่ต้องรับภาระในการดูแลครอบครัว รวมถึงการดูแลจัดการงานภายในบ้าน สำหรับวิชาชีพทางการพยาบาล ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นหญิง ดังนั้นสถานะภาพสมรสของหัวหน้าหอผู้ป่วยจึงไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพ

2.2 ระดับการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาของหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับการกระตุ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพแวดล้อม นโยบายต่าง ๆ และการเปลี่ยนแปลงของระบบการทำงานในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการสนับสนุนจากองค์กรเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลตามนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 –2544) ส่งผลนี้ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถพัฒนาตนเองได้หลายรูปแบบ เช่นการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อสารสนเทศ การเข้าฝึกอบรมระยะสั้น อบรมเฉพาะทาง ประชุมสัมมนาต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้

หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโทและอนุปริญญา มีการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Thurston (1989) ทำการศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในวิชาชีพของผู้บริหารในโรงพยาบาล พบว่าการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยก่อนขึ้นรับตำแหน่ง ส่งผลให้หัวหน้าหอผู้ป่วยประสบความสำเร็จ เนื่องจากการการเตรียมความพร้อมทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้เพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะการพัฒนาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย และ Judge et al. (1995) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบริหารระดับรองหัวหน้าและระดับกลางในบริษัท ต่าง ๆ พบว่า การศึกษาไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพซึ่งเป็นไปได้ว่าการศึกษามีผลในระยะเริ่มเข้าทำงาน แต่ในระยะยาวความสำคัญของระดับการศึกษาลดลง โดยมีประสบการณ์ในการทำงานของวิชาชีพทางการแพทย์เข้ามามีส่วนสำคัญมากกว่า เพราะวิชาชีพทางการแพทย์มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.3 ประสบการณ์การทำงาน

จากผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมามีระยะเวลาในการปฏิบัติงานระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.4 และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากหรือน้อยกว่า ก็สามารถรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพได้เช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) พบว่าประสบการณ์การทำงานไม่มีความสัมพันธ์ในทางตรงต่อความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งตรงข้ามกับการศึกษาของ Thurston (1989) พบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานนานส่งผลให้เกิดความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความสำเร็จในวิชาชีพ พบว่า ภาวะผู้นำโดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .571$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การเสริมสร้างกำลังใจ การทำงานเป็นแบบอย่าง การทำให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถ การสร้างกระบวนการที่ทำหาย และการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ($r = .512, r = .561, r = .519, r = .462, r = .417$ ตามลำดับ) ผลการศึกษาสอดคล้องกับ จีระพร แดนเขตต์ (2543) และเมธินี จิตรอ่อนน้อม (2542) ศึกษาภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย

รับรู้ถึงภาวะผู้นำกับความสำเร็จในวิชาชีพระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหัวหน้าหอผู้ป่วยเคยผ่านการอบรม การบริหารการพยาบาล ประสบการณ์ทำงาน ทำให้เสริมเพิ่มทักษะภาวะผู้นำในระดับหนึ่ง และพบว่ามีหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 36 คน จบการศึกษาระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 15.5 ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความรู้ด้านภาวะผู้นำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Kouzes and Posner (1995) ที่เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถในการปรับตัวเรียนรู้ ฝึกฝนตัวเอง มีความต้องการพัฒนา และความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับ นวลฉวี ประเสริฐสุข (2542) รูปแบบความเป็นผู้นำส่งผลในทางบวกโดยตรงต่อความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นจากผลการวิจัยพบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสม ทำให้เกิดความสำเร็จในงาน และความสำเร็จในวิชาชีพ ซึ่งผู้บริหารและองค์การควรเห็นถึงความสำคัญของการเตรียมผู้นำและการสนับสนุนภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสภาวะทางสังคม นโยบายต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงาน ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพในระดับสูงขึ้น

4. การสนับสนุนจากองค์การ กับความสำเร็จในวิชาชีพพบว่า การสนับสนุนจากองค์การโดยรวมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในวิชาชีพในระดับปานกลาง ($r = .562$) จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 สอดคล้องกับการศึกษาของ Eisenberger et al. (1986) การสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสำเร็จในวิชาชีพ การสนับสนุนองค์การด้านการสนับสนุนการปฏิบัติงาน โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาในองค์การ การใส่ใจขององค์การเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงาน การเห็นคุณค่าของผลงาน ($r = .509$, $r = .336$, $r = .520$, $r = .488$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับการศึกษาของ Tharenou and Conroy (1994) ได้ทำการศึกษาถึงความสำเร็จในอาชีพ โดยมุ่งศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรด้านสถานการณ์ได้แก่ การสนับสนุนจากองค์การ และตัวแปรส่วนบุคคลต่อความสำเร็จในอาชีพ พบว่าการสนับสนุนจากองค์การส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้บริหารสตรีมากกว่าตัวแปรส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยจำนวนมากพบว่า การสนับสนุนจากองค์การส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในอาชีพ (กลิ่นแก้ว ป.จินตกานนท์, 2529; นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2542; Ray and Miller, 1994) รวมถึงการศึกษาของ จันทรพา ทัดภูธร (2543) ศึกษาอิทธิพลของการสนับสนุนจากองค์การ และการแลกเปลี่ยนระหว่าง หัวหน้า-ลูกน้อง ตามการรับรู้ของลูกค้าของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่าการสนับสนุนจากองค์การมีผลทางบวกต่อความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ ทำให้เกิดความตั้งใจทุ่มเท พยายามปฏิบัติงานเพื่อตอบสนององค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความผูกมัดกับองค์การในระดับสูง ส่วนใหญ่คือหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานจะมีลักษณะเป็นบุคคลที่มีความสุขในการ

ทำงาน และยังเป็นผู้ที่มีชีวิตส่วนตัวน่าชื่นชม ส่งผลให้เกิดการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ ดังนั้นผู้บริหารและองค์กรควรเห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ด้วยความเหมาะสม (Greenbers and Baron, 1995 อ้างถึงใน จันทรีพา ทัดภูธร, 2543 ; นื่องนุช ภูมิสนธิ , 2539)

5. กลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่ามีกลุ่มตัวแปรพยากรณ์ 2 ตัว ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .657 และมีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 43.2 ($R^2 = .432$) และมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวกทั้งหมดโดยตัวแปรที่สำคัญและมีน้ำหนักมากที่สุดได้แก่ ภาวะผู้นำสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้สูงสุด ($Beta = .390$) และการสนับสนุนจากองค์กร ($Beta = .373$) แสดงให้เห็นว่าเมื่อภาวะผู้นำและการสนับสนุนจากองค์กรอยู่ในระดับสูงจะสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพสูงขึ้นด้วย และเมื่อไหร่ก็ตามที่ไม่สามารถคงไว้ซึ่งปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และการสนับสนุนจากองค์กร การรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพก็จะต่ำลงด้วย

ภาวะผู้นำเป็นตัวแปรพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 32.6 ($R^2 \text{ change} = .326$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการรับรู้ถึงภาวะผู้นำมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ ในระดับดีได้ร้อยละ 32.6 ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการริเริ่มสิ่งใหม่ การพัฒนาการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองและผู้อื่นรวมถึงความเต็มใจ ทုံเทศความสามารถปฏิบัติงานสามารถใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด การมีสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามให้มีความสำนึก และความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในวิชาชีพ และชีวิตของตนเองในระดับสูงสุด (เมธินี จิตรอ่อนน้อม , 2543 , Kouzes and Posner , 1995) ประกอบกับผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่าค่าความสัมพันธ์ ($r = .571$) ระหว่างภาวะผู้นำกับความสำเร็จในวิชาชีพมากกว่าการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ เนื่องจากความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองประกอบกับพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสม

การสนับสนุนจากองค์การมีความสำคัญในการพยากรณ์ การรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยรองลงมา ดังนั้นเมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์การสนับสนุนจากองค์การเข้าไปในขั้นตอนที่ 2 จึงสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 43.2 ($R^2 = .432$) อย่างมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ($Beta = .373$) จึงทำให้การสนับสนุนจากองค์การพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพ ได้เป็นอันดับสุดท้าย แสดงว่าการสนับสนุนจากองค์การมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ความสำเร็จในวิชาชีพในระดับสูงได้เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10.6 ($R^2 \text{ change} = .106$) ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากองค์การเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ ในการสนับสนุนทางการปฏิบัติงาน โอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากองค์การ ตลอดจนการใส่ใจขององค์การเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ปฏิบัติงานและการที่องค์การจะเห็นคุณค่าของผลงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย (Eisenberger et al. 1986) โดยพบว่าการสนับสนุนจากองค์การที่สำคัญคือการได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน จากการได้รับการสนับสนุนจากองค์การเหล่านี้ จันทร ทัดภูธร (2543) พบว่า การสนับสนุนจากองค์การมีผลต่อการผูกมัดตนเองกับองค์การ และพฤติกรรมตามบทบาทของลูกจ้าง ดังนั้นหากหัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับการสนับสนุนจากองค์การ มีผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ จากแรงจูงใจที่ได้รับการสนับสนุน ก่อให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่อองค์การ ปฏิบัติงานด้วยความเอาใจใส่ ให้ความพยายามและมุ่งมั่น ปฏิบัติงานเพื่อตอบแทนองค์การอาจส่งผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตามจากผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เป็นตัวแปรที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาสามารถพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้เพียงร้อยละ 43.2 แสดงว่ายังคงมีตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ในการพยากรณ์ความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้อีก จึงเป็นสิ่งที่ควรจะต้องศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยคือ ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร ดังนั้น

1. ภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับสูง ต่อความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยจากบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ต้องควบคุม ดูแล ประสานงานกับบุคลากรหลายระดับ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรและผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงจึงควรเห็นถึงความสำคัญ ของการพัฒนาภาวะผู้นำและมีบทบาทในการช่วยพัฒนาลักษณะภาวะผู้นำที่เหมาะสมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นในบุคลากรทางการแพทย์โดยเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยและบุคลากรที่จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารทุกระดับ

2. การสนับสนุนจากองค์กรเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพ จากการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม ในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรตั้งวิสัยทัศน์ไว้และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้นองค์กรและผู้บริหารงานควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนด้านการปฏิบัติงาน เพิ่มโอกาสให้หัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับการพัฒนา การใส่ใจสภาพแวดล้อมการทำงาน รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดี และเห็นคุณค่าของผลงานที่ปรากฏด้วยความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร จึงควรมีการขยายผลศึกษาความสำเร็จในวิชาชีพสู่พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพของพยาบาลประจำการกับหัวหน้าหอผู้ป่วยเพื่อการพัฒนา

2. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการทำนายความสำเร็จในวิชาชีพของหัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อสนับสนุนและป้องกันสาเหตุที่อาจทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยรับรู้ถึงความสำเร็จในวิชาชีพและยังคงความเป็นวิชาชีพทางการแพทย์ต่อไป